СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIV. Ч. 81. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, четвер, 25-го квітня 1946. No. 81. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, April 25, 1946. VOL. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

СЕНАТСЬКА КОМІСІЯ УХВАЛИЛА ОБЄДНАТИ БОЄВІ СИЛИ АМЕРИКИ

Те, що називають пляном президента Трумана для обєднання збройних сил Злучених Держав в один департамент спільної оборони, принято прихильно 10 голосами проти 1 в сенатській Військовій Комісії. Так переголосований плян має тепер піти на наради повного сенату згідно з календарем праці цієї установи і йому ворожать прихильне приняття ще перед тим, заки конґрес розїдеться на літні вакації. Сенатор Елберт Е. Тамес, предсідник комісії сказав, що вислід голосування є вдоволяючий для президента. Тому, що законопроєкт сформолував самий Тамес, він дістане назву „бил Тамеса". Автор билу передбачує деякі зміни вчасі дебати, але назагал він певний, що бил буде принятий в головних точках.

НАЗНАЧЕНО СТЕЛЮ НА ФЕДЕРАЛЬНІ ДОВГИ.

Компромісовий законопроєкт, який обмежує висоту федерального довгу до 285 біліонів долярів, перейшов в сенатській Фінансовій Комісії. Технічно висота довгу обмежена до 275 біліонів, але тому, що ще є передбачені відсотки від довгів, які можуть досягнути висоти 10 біліонів долярів, комісія поставила стелю на $285,000,000,000. Досі законно міг федеральний уряд затягнути довгів на суму 300 біліонів, отже новий бил знижує цю можливість на 25 біліонів.

НЕДОСТАЧА НА УБРАННЯ МОЖЕ ЩЕ ЗРОСТИ.

Теперішню недостачу убрання в цілому краю приписують загально змові фабрикантів убрання. Вони не хочуть продавати убрань по ціні, назначеній Бюром Адміністрації Цін і тому стримують великі припаси убрань від продажу. Вони надіються, що з хвилиною скасування дотеперішньої ціни, як це передбачено в законопроєкті принятім палатою репрезентантів, вони будуть могли назначити свою ціну. Одначе тому, що проти такого знесення цін пішла загальна аґітація в краю, Товариство Виробу Убрання оприлюднює, що дальше стримає випущення на ринок припасів убрання з маґазинів, а через те недостача його ще більше зросте. Фабриканти кажуть, що вони не можуть продукувати убрання по теперішній ціні зогляду на подорожіння робітника й матеріялів, головно вовни.

ТРОЦЬКОГО КНИЖКА ПРО СТАЛІНА.

Перед шістьома роками хтось замордував Льва Троцького вчасі його побуту на вигнанню в Мексику. Та заки це сталося, Троцький, який разом із Сталіном переводив большевицьку революцію в Росії, написав книжку з життєписю Сталіна. Але лише частина матеріялів була тоді використана, а дальшу частину опрацював з матеріялів Троцького американець Чарлз Маламут. Книжка була готова до друку ще перед кінцем війни, але тому, що тоді Сталін був в союзі з Америкою, її стримано. Вона вийшла з друку тепер і, як пише літературний критик Ню Йорк Таймсу, Орвил Прескат, представляє Сталіна ще в початках його політичної карієри як „неотесаного, тупого, вульґарного, обидливого, химерного, шорсткого, вирахуваного, мстивого, підступного, злобного, зависного і обманчивого чоловіка. Сталін нічого нікому не дарує. Його амбіція і жажда влади ненаситна. Він цілковито безоглядний". Троцький навіть закидує Сталінови, що він подав Ленінови отруту вчасі його останньої недуги і цим приспішив смерть. Книжка має бути цінна зогляду на матеріяли історичні, але не надається до читання для пересічної людини.

ТИСЯЧА ЛЮДЕЙ ДЛЯ ДОСВІДУ З АТОМОВОЮ СИЛОЮ.

Експеримент, який приготовляє наш уряд з атомовою бомбою на острові Бікіні на Тихому океані, вимагатиме співпраці тисячки людей, як це оприлюднив на ґазетярській конференції у Вашинґтоні технічний директор підготовки, д-р Ралф А. Соер. Половина цього персоналу складається з технічних виконавців, а половина з науковців. Не закривають факту, що кораблі, призначені на цілопалення, будуть наповнені вибуховими матеріялами на те, щоб слідкувати за наслідками таких вибухів. Тут не йде про знищення кораблів, але про помічення вислідів атомової сили, каже Соер. Помічення мають бути такі всесторонні, що навіть прослідять, який вплив буде мати вибух на зорі у вселенній.

ФЕДЕРАЛЬНИЙ УРЯДОВЕЦЬ ДІСТАВ РІК АРЕШТУ

Інвестиґатор Бюра Адміністрації Цін Алфред Бравн з Ню Йорку дістав рік вязниці за те, що страшив бизнесовців карами за надужиття в цінах. Сто бизнесовців „заспокоїло" інвестиґатора підкупством зложивши для нього $2,500. Коли це виявилося, інвестиґатор попався в руки справедливости.

Секретар Бирнс виїхав на мирову конференцію

Секретар стейту Джеймс Ф. Бирнс виїхав ві второк, 23. квітня, в полудне з Вашингтону літаком Сейкред Кав на мирову конференцію, яку мають розпочати Чатири Потуги в Парижу дня 25. квітня. На підставі постанови в Потсдамі конференція малаб скласти мирові пляни для держав, звільнених спід націстичного ярма, в першу чергу з Італією. Одначе тому, що Совєти не годяться досі ані на одну пропозицію, над якою радили представники Америки, Англії, Совєтів і Франції, нема виглядів на якийсь певно означений мир. Тимто і секретар Бирнс не висловив ніяких надій на вислід нарад, а. сказав, що „Ми потребуємо молитви", як це співається в однім релігійнім гимні. Із Бирнсом поїхав голова сенатської комісії заграничних справ Там Конелі і сенатор Артур Г. Ванденберг.

ВІРЯТЬ, ЩО СТАЛІН НЕ ПРИЇДЕ ДО АМЕРИКИ НА ЗАПРОСИНИ ТРУМАНА.

У Вашингтоні призбирують ґазетярі докази на те, що Сталіна запросив президент Труман відвідати Злучені Держави з промовою вчасі свята в університеті Мизури. Здогади опираються на деяких неясних висловах президента, на незапереченню цеї можливости новим американським амбсадором до Москви ґенералом Волтером Веделем Смитом і на деяких писаннях у місячних та тижневих журналах знаних письменників. Політичні кола у Вашингтоні переконані, що президент Труман запросив маршала Сталіна, але це певне, що Сталін не приїде.

АРҐЕНТИНА ОРҐАНІЗУЄ БЛОК ПРОТИ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

Тому, що в Арґентині переміг полковник Перон при виборах на президента проти виразної аґітації Злучених Держав, сусідні південно-американські републики вважають Перона за сильного чоловіка і за провідника опозиції проти північного американського велитня. Особливо держави Болівія й Парагвай прихильно відносяться до режіму Перона, бо їх уряди ще перед виборами підтримували його режім. Тепер їх становище скріплене вигрою Перона і вони помагають йому приєднувати ще інші републики.

ОЗНАЧУЮТЬ ПОЗИЧКУ ДЛЯ ФРАНЦІЇ ДО ВИСОТИ ДВОХ БІЛІОНІВ.

Французькі представники в Злучених Державах твердять, що дефіцит в буджеті Франції виносить шість біліонів долярів, і тому вони хотілиб дістати позичку хоч на чотири біліони. Але знавці заповідають, що вони можуть дістати найвище два біліони.

Злучені Держави це край „з яким ми ніколи не будемо воювати і який ніколи не буде в війні з нами"

Ось такі слова висказав Ернст Бевин, британський міністер заграничних справ, прощаючи американського амбасадора Джана Дж. Вайнента, що звільнений з свого становища вертає до Злучених Держав. Сказав це вчасі прощальної вечері, на якій були присутні майже всі члени міністерського кабінету, включно з премієром Атлі, а теж многі визначні політики. Це є людина, казав Бевин, вказуючи на Вайнента, що в найчорніших годинах, які приходилось переживати Англії в першім році війни, ніколи не тратила віри, що Англія ніколи не піддасться і вкінці таки затриюмфує. Заявивши, що ніколи не може прийти до того, щоби Злучені Держави і Британія воювали з собою, Бевин підкреслив, що ті обидва краї „будуть разом співпрацювати без злоби супроти нікого, а з людяністю супроти всіх". Антоні Іден, бувший міністер заграничних справ, який працював з Вайнентом найдовше і в найтяжчих часах, говорив про „дуже великого амбасадора" з великим зворушенням. Казав, що не зважаючи на те, що в Британії знали, що Вайнант є стопроцентовим американцем, вони відразу пізнали, що він є приятелем цього краю. „Ніяка людина не могла більше зробити", казавІден, і того Анґлія ніколи не забуде. При кінці говорив Вайнент про „дух двох великих демократій" та про єдність у війні, що була такою, якої подібної не знає людська історія. Закінчив Вайнент свої слова тим, що він ніколи не почував себе в Анґлії „чужинцем", а подякувавши за добре слово закінчив тим: „Хай вас усіх Бог благословить". Потім ще раз забрав коротке слово Бевин і підніс тост „на вічну солідарність наших двох народів, у Злучених Державах і Британськім Камонвелті, на завжди і во віки".

СОВЄТИ ПРИВЕЗЛИ ДО ПАРИЖА ДО 200 ОСІБ У СВОЇЙ ДЕЛЕҐАЦІЇ.

У четвер мають зачатись наради міністрів заграничних справ Злучених Держав, Великої Британії, Советського Союзу і Франції. Уже тепер має бути до 350 знавців і дорадників, що призначені для допомоги різним міністрам У совєтській делеґації має бути таких дорадників і знавців між 180 і 200. З цього одного заключають, що ті наради будуть чи не найважніші з усіх повоєнних міжнародних нарад.

АВСТРІЯ ЗА ТЕ, ЩОБ ЇЇ ОКУПОВАЛИ СИЛИ ОБЄДНАНИХ ДЕРЖАВ.

Карль Реннер ,президент Австрії, заявив американським журналістам, що для Австрії булоб найкраще, колиб замісць чотирьох окупаційних армій і влад, була одна, себто окупація міжнародними силами Обєднаних Держав.

ФРАНК БОРОНИТЬСЯ ТИМ, ЩО БУВ ЛАГІДНИЙ СУПРОТИ ПОЛЯКІВ.

Ганс Франк, бувший ґенеральний ґубернатор Польщі, що його судять в Норемберґу, представив через свого оборонця документ, виставлений націстівським ґенералом, з якого виходить, що голова Ґестапа, Гайнріх Гімлер, назвав Франка „зрадником свого краю" за те, що лагідно обходиться з поляками.

ДУМАЄ ЗАСІСТИ НЕЗАБАРОМ У КОНҐРЕСІ.—Це маємо перед собою нового кандидата на конґренмена, а бувшого вояка, яким є Джордж Л. Марк. Його прізвище набрало розголосу, як він заатакував „панів у циліндрах" у Вашинґтоні назвавши їх „Пентаґонські скавтові хлопці". Тепер він їздить по містах стейту Огайо. Свою виборчу кватиру отворив на мураві поза містом, як прибув до Йонґставну, де саме знято тю картину.

СОВЄТИ, ПРОГРАВШИ В РАДІ ЗАБЕСПЕКИ В СПРАВІ ІРАНУ, ВІДГРОЖУЮТЬСЯ БОЙКОТОМ

Совєтсько-іранський спір, спричинений невицофанням совєтських військ з Ірану згідно з зобовязанням, залишиться в аґендах Ради Забеспеки Обєднаних Держав аж до 6. травня, себто до того дня, коли вже не має бути в цьому краю жадного совєтського війська. Якщо про таке повідомлять Раду згідно Совєти і Іран, справа буде знята з аґенд Ради без дальшої дискусії. Таке рішення запало в Раді 8 голосами проти трьох. Проти цього голосували: Совєти, Польща і Франція, що поставила інше внесення. Як тільки це проголошено забрав слово совєтський делеґат А Ґромико і відчитав російською мовою приготовану заздалегідь заяву. У ній він заявив, що це рішення противиться Чартерови Обєднаних Держав. Сказав, що арґументи, що їх видвигнули Злучені Держави, настаючи на це рішення, є нельоґічні, та що Злучені Держави собі противорічать, бо один раз говорять в тій самій справі одне, а другим разом друге. Така нельоґічність, казав Ґромико, готова стати тепер привичкою, а як усі члени Ради Забеспеки будуть так само поступати, то це нанесе велику шкоду Обєднаним Державам. Далі Ґромики заповів, що Совєти не возьмуть ніякої участи в дальших нарадах над цею квестією. Це значить, що Совєти не повідомлять Раду Забеспеки до 6 травня, як ця справа стоїть, а до чого вони булиб зобовязані, якщоб повинувались рішенню більшости членів Ради.

ПІДКОПУЮТЬ АВТОРИТЕТ О.О.Д.

Орґанізація Обєднаних Держав має знов новий клопіт. Спричинили його Совєти своєю заявою, що не будуть брати дальшої участи в нарадах Ради Забеспеки Обєднаних Держав у справі совєтсько-іранського спору. Заходить тепер питання: Яка-ж буде можлива дальша праця Ради Забеспеки, як захочеться якійсь з великих потуг, що є постійними членами, не брати участи в нарадах, які звертаються проти її способу думання? А далі: Як можна вирішувати якусь справу, коли до вирішення обовязково треба присутности представників отсих потуг? А третє: Чи є взагалі яка надія, що великі потуги погодяться принаймні на якісь точки, як вести формально наради в справах, що є накреслені Чартером Обєднаних Держав? Це-ж ясне, що якщо Совєти будуть далі поступати і в інших справах в таких спосіб, як вони поступають в справі Ірану, то ціла діяльність Ради Забеспеки буде спаралїжована.

РАДЯТЬ ПРИВАТНО В СПРАВІ ЕСПАНІЇ.

Напитавши собі нового клопоту з Совєтами та Іраном члени Ради Забеспеки приходять до переконання, що треба поступати дуже осторожно в справі режіму ґен. Франка в Еспанії, щоби не скомплікувати ще й ту проблєму. Тому радять над нею „приватно". Просто бояться публичної дебати.

СОВЄТИ ОПУСКАЮТЬ ІРАН.

Іранський міністер пропаґанди, відомий з своїх симпатій до Совєтів, оголосив, що Совєти вицофують свої війська з Азербайджану та з інших провінцій Ірану з надзвичайною скорістю. Та американські джерела з Тегерану, столиці Ірану, звідомляють якраз противне.

ВИКРАЛИ ТІЛО МУСОЛІНІЯ.

„Експерти" у грабежах на цминтарях та в гробах викрали, як звідомляють з Міляна, тіло бувшого італійського диктатора Беніта Мусолінія. Як пишуть, то виходилоб, що тіло викрадено заходами „Демократичної фашистівської партії". Вона сама проголосила, що „Дуче знов є між нами", та що партія забрала тіло, з якого „сяє вічне світло". Партія виправдує вчинок тим, що не могла довше зносити того „канібальського" вчинку, що його доконала „людська низота", зорґанізована в комуністичній партії. Найбільше цікавить поліцію те, хто то зрадив місце, де був похований Мусоліні, бо це була велика тайна, відома тільки кільком особам. Мусолінія якого злінчували і повісили 30. квітня 1945, поховали в Маджіоре Чіметеро в Міляні в частині, де ховали німців. Разом з ним поховали тоді його любку Кляретту Петачі, але окремо, а також Ахіля Старaче, бувшого ґенерального секретаря фашистівської партії. Домовини не були замарковані, так, що ніхто не міг пізнати, хто є в якій домовині. Тільки один урядовець знав відрізнити.

НАЦІСТИ ПРИ ВЛАДІ.

З американської зони в Німеччині, головно з Баварії, звідомляють американські кореспонденти про обурення, спричинене тим, що націсти зачинають займати щораз більше становищ в місцевих управах і школах. І то такі з них, що недавно відґравали визначні ролі в націстівському русі.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЖИВЕМО В „ТРАҐІЧНІЙ" КРАЇНІ..

У совєтському „раю" змилосердилися над нами, бідними робітниками, що маємо те нещастя жити на американській землі. Ото намалювали бідну і нещасливу людину, що сидить з виразом роспуки і не знає, що з собою почати. Ця людина має представляти американського робітника й американського вояка-ветерана. Знов стаття, що виясняє цей образ, описує широко, як то американська воєнна перемога не принесла американським масам спокою і гаразду, а принесла тільки гризу, смуток; брак найконечніших засобів до життя. А це тому, що над кожним зависло марево безробіття.

Вірте, чи не вірте, а таке є написане в журналі, що його видає московська „Правда", орґан Комуністичної Партії. І очевидно написане на те, щоби мешканці Совєтів могли радуватись і дякувати Сталінови за той рай, у якому їм доводиться жити, бо там нема ні смутку, ні розпуки, ні безробіття.

Отже так є у нас, коли вірити тому, що пишеться у Совєтах, що вже в січні годі було витримати. Тоді урядово проголошено, що є вже 5,000,000 безробітних. І тільки подумати, пише совєтський журнал, таке величезне число людей позбавлених природного права працювати! А як люди не працюють, пише цей журнал, то вже легко собі уявити, яка їхня життєва стопа. Або іншими словами: вони вже певно примирають з голоду.

Журнал цей ще виясняє, що такі речі передбачав Сталін вже давно. Ще тому 10 років казав він американському журналістови, що то вартує особиста свобода, коли людина ходить по вулиці голодна і не може ніяк знайти роботи. Правдива свобода, казав тоді Сталін, є там де нема визиску і де нема гнету, де нема безробіття і нужди.

Очевидно журнал пригадує ці слова Сталіна тільки на те, щоби протиставити край робітників Сталіна краєви Вашинґтона, яким рядять міліонери і капіталісти. З цього виходилоб, що в краю Сталіна всі працюють, всі добре живуть, всі щасливі й усьміхнені й всі не є визискувані й гнетені. Зате є нужда, голод, безробіття і роспука в такій капіталістичній країні як Злучені Держави. В Америці, пише журнал, аж пять міліонів сумом прибитих людей благає роботи і чи це не є доказом невилічимих лих капіталістичної економії?

Ми навели це тільки тому, що в тому часі, коли таке друкують у Москві, тут в Америці перебувають три найвизначніші совєтські журналісти. Певно, що й в нас не все гаразд! Та вони мають тепер нагоду на власні очі переконатись, яка то страшна в нас біда і порівнати її з радістю і щастям у Совєтах. Але чи можна припускати, що вони, що можуть тут свобідно їздити й оглядати все, що їм подобається, якщо переконаються, що це, що написане в Москві є неправда, вернувши до Москви, ту неправду справлять? Ніщо подібне! В Москві знають, що в Совєтах нужда і гнет, а не в Америці. Але так як вони свідомо обріхували нарід у Совєтах передше, так обріхують його і тепер і далі будуть обріхувати. Це вже така злочинна система.

Позичка чи фінансова поміч Анґлії?

Таке питання обговорюють близько від року провідні кола в Злучених Державах знагоди зголошення Анґлії по позичку в висоті три біліони і сімсот пятьдесять міліонів долярів Правда, сама висота позички така, що переходить розуміння пересічного громадянина. Щойно остання війна спонукала людей рахувати грошеві видатки не в міліонах, а в біліонах. А після війни не хто інший, а держави, які віднесли перемогу, просто домагаються позички для себе у такій висоті, як би мали вести ще іншу війну. Отже вже це саме може викликати непорозуміння й дискусію між провідними громадянськими чинниками.

Та фактом є, що американський уряд вже порозумівся з британійським урядом в справі цієї позички; фактом є, що й міжнародні установи, покликані до життя для вирішування таких справ, погодилися з цим, що таку позичку Анґлії треба дати і за неї дати відповідну ґарантію; фактом є теж, що анґлійський парлямент ухвалив, щоб приняти умови позички. Все те зроблено наперед, заки позичку ухвалив дати справжній власник, тобто конґрес Злучених Держав.

Саме тепер Банкова Комісія вашинґтонського сенату переводить переслухання знавців у підготові резолюції, якою сенат мав би вирішити уділення позички. Резолюція має бути спільна, тобто має перейти обі законодатні частини конґресу, одначе вирішення в одній палаті матиме теж вплив на другу палату. Тому до свідоцтва в сенаті прислухуються пильно всі інтересовані.

Зогляду, що позичка має бути предметом голосування в повнім конґресі вже незабаром, ця справа набирає ще більшого значіння. Це тому, бо само голосування припадає на час великих міжнародних нарад. Отже дуже пильну увагу на арґументи поодиноких ґруп, а особливо на становище американських провідних політичних партій, звертають заграничні уряди. Тому, що при владі у Вашинґтоні є тепер Демократична партія, в засаді ця партія є відповідальна за успіх позички, а з цим і за заграничну політику. Колиж один з провідних сенаторів з Републиканської партії, а це сенатор Артур Г. Ванденберґ, заявився за признання позички для Анґлії, то ця справа набрала ще більшого політичного значіння. Це вказує, що в заграничній політиці провідники обох американських партій знову станули солідарно, бо тут заторкнена не так партійна справа, як історична відповідальність Злучених Держав за дальшу долю світу. Колиб Америка відмовила тепер позички Анґлії, це моглоб довести до фінансової руїни одної з потуг, на якій опирається теперішній світовий лад. Тому позичку для Анґлії розглядається саме тепер більше з точки конечности політичної, ніж з точки чистої економії. Ще кілька днів, а світ буде знати, як американський конґрес вирішить анґлійську позичку, тобто, якою більшістю заманіфестує спільність інтересів Америки й Анґлії в теперішньому історичному моменті.

Микола Чубатий.

Похорони Ліґи Націй

Рівночасно як в Бронксі, в дільниці Ню Йорку, в забудованнях нюйорського Гонтер Каледжу ставить свої перші баламутні кроки Орґанізація Обєднаних Держав, в Женеві над прекрасним женевським озером в чудовій палаті Ліґи Націй відбуваються похорони першої міжнародної установи, що впродовж 20 літ взяла на себе обовязок покінчити раз на все з війною та завести вічний мир на світі.

Ліґа Націй духова дитина американського п р є з и д ента Вилсона своєї ролі стати спасителем світа не сповнила. ЇЇ двацятьлітнє кермування світом покінчилося найстрашнішою війною в людській історії. За це на Ліґу Націй посипалися проклони. Був такий час в часі теперішної війни в Америці, що журналісти американські ошоломлені приязню зі Совєтськими проклинали й самого її творця Вилсона та його право самовизначення народів. Самуж Ліґу розпинали на хрест за це, що вона не спинила війни.

Ідеї Вилсона, його право самоозначення народів, його ідею всесвітної орґанізації мирних народів розпинали на це, щоби приподобатися Совєтам, саме цій Совєтській Росії, що преціньбула останнім солідним клієнтом, що ним Ліґа Націй в осені 1939 року мусіла занятися. Відомо, що останним міжнародним актом Ліґи Націй, в осени 1939, було викинення Совєтів з Ліґи за її аґресію на Польщу. Викидати Німеччину, союзника Совєтів, Ліґа Націй вже не могла, бо нацистична Німеччина вже перед тим сама покинула ту міжнародну орґанізацію.

Чи не дивний це збіг обставин. Американські журналісти в медових місяцях приязного союзу демократичних держав з диктаторською Росією осуджували Ліґу Націй за її нездарність дарма, що саме останній крок тої установи був прямо героїчним та вповні її реґабілітуючим. Колиб Ліґа Націй була мала той героїзм в 1932 році, коли стала актуальною справа приняття совєтського хижака в склад міжнародного союза мирних народів та колиб вже тоді була сказала тверде слово, що немає місця для крівавої диктатури серед мирних народів, то може й світові події пішлиб іншим шляхом тай нині не требаб було справляти похоронів тої установи, що в нічім не уступала теперішній Орґанізації Обєднаних Держав.

Ліґа Націй кінчить своє життя і різні спеціялісти від міжнародних підприємств роблять баланс її праці та її недомагань. Брак їй було кажуть, міжнародного орґану, що потрафив би виконувати її рішення. Брак було кажуть в Лізі Націй Америки, яка булаб витворила певну рівновагу проти спілки анґлійсько-французької, що використовувала Ліґу для своїх імперіялістичних інтересів, а не дбала про міжнародне замирення. Оце були кажуть найважніші причини її слабости, та її катострофи. Тому вона — кажуть — не сповнила на себе вложеного обовязку.

А наділі показується, що ані перше, ані друге не було причиною слабости Ліґи Націй, чого доказом нинішні Обєднані Держави тільки по кількох місяцях їх істнування. Правдиві недомагання Ліґи лежали в її моральнім недомаганню — боронити справи справедливости та стати дійсним сторожем міжнародної м о р а л і. Справу цю досконало зясував не хто другий, а міністер Нової Зеляндії Шарльс А. Берендсен, який так підійшов до справи упадку Ліґи Націй:

„Упадок Ліґи Націй — говорив він — спричинив її моральний упадок. Ліґа впала, бо її члени не мали відваги почуття відповідальности боронити справедливости. Ліґа Націй впала тому, що вона поставила засаду, що міжнародна мораль це одно, а приватна мораль друга".

„Ліґа Націй впала тому, що забагато народів приймало засаду, що раз дане слово неконечно мусить їх вязати, а опортунізм та тимчасова користність більше приносять добра ніж засади. В Лізі поширилось переконання, що можна служити своїй батьківщині без міжнародної справедливости".

Оце дійсні причини упадку Ліґи Націй й їх ніхто другий так болюче не відчув на своїй скірі як саме український нарід. Хто пригадає собі історію скарги західних українців до Ліґи Націй на польські пацифікації, хто пригадає собі мовчаливе приняття до відома Ліґою Націй бутної заяви польського міністра Бека, що Польщу на майбутнє не будуть обовязувати більше трактати про охорону національних та релігійних меншин, той признасть стопроцентову слушність характеристиці причин упадку Ліґи, яку дав міністер Берендсен.

Пригадатиб теж треба з яким телячим захватом приймали в члени Ліґи Націй Совєти, дарма, що Совєти своїм внутрішним аморальним режімом ніяким чином не відповідали ідеалістичним засадам, що їх в основу Ліґи Націй поставив її творець президент Вилсон. Приняття Совєтів в склад Ліґи Націй було навіть грубим нарушенням самого статуту Ліґи, бо вже передше Совєти були наїхали та поглотнули одного із членів Ліґи, Грузію. Тому не диво, що Совєти були тим клієнтом, що став ґвоздем до трумни тої міжнародної установи в осені 1939 р.

Між недомаганнями давної Ліґи Націй вичислюють може й слушно брак екзекутиви, себто міжнародної сили, що вводилаб постанови Ліґи в життя. Це недомагання старається усунути теперішна нова міжнародна орґанізація Обєднані Держави. Вона дістала Раду Беспеки, дістала навіть міжнародний військовий штаб та міжнародну силу, що нею має той міжнародний штаб диспонувати. Одначе й ці постанови ані на один крок не роблять Обєднані Держави більше життєздатною установою від попередної Ліґи Націй, що ні Ради Беспеки, ні свого штабу не мала.

Параліж нової міжнародної установи лежить в праві „вета", яким кожна велика держава, нині одиноко можливий напасник та буритель міжнародного спокою, може спаралізувати всяку міжнародну акцію для привернення правого порядку й мира. Право „вета" робить наділі знов всяку екзекутиву постанов Обєднаних Держав невикональною, так само як і за давної Ліґи Націй.

Бо властиво проти кого малиб бути звернені постанови Ради Беспеки? Хіба не проти малої Бельґії, Данії чи Єгипту. З таким „напасником" кожна держава сама далаб собі раду впродовж кількох годин.

Правдивою загрозою міжнародного мира може вийти тільки збоку актуально великої держави, а навіть не від бувших потуг Німеччини, Японії чи Італії. Раз кожна велика держава може правом вета спинити всяку акцію проти напастника, так знов екзекутивна влада нової міжнародної орґанізації Обєднаних Держав є зведена до зера.

Поведення Совєтської Росії на терені Обєднаних Держав та сліпий кут, в який через це заходить міжнародне положення, це найкращий доказ, що й нова орґанізація народів не вийшла з імпасу, в який попала була стара Ліґа Націй. Моральна санація міжнародних відносин це одинокий шлях завести на світі мир та справедливість. Та це старе домагання Утопії, яка вимагає одної річи, а саме, щоби люди були людьми а не тільки „анімаль раціоналє", себто розумною твариною.

„Колиб зброя в руках..."

Лист з Рогатинщини в Західній Україні, писаний до родини в Ню Бритен, Конн. з дати 12. лютого 1946, висланий порученою поштою, має поштову штампілю в Французькім правописі „Москов" і дату 3. 3. 46; наспів до Ню Йорку 9. квітня. Поштової марки нема ніякої. Посилаючий написав зворотну адресу по українськи і по польськи. Текст листу такий:

Ми лист від Вас отримали... Сестричко: Тато дуже тішилися Вашим листом. Усі просили Бога, щоби дістали лист від Вас, а тоді можуть вмирати, бо вже старі й дуже підупали. Ми, сестри, живемо усі і десь Михась також, а вуйко Г. й шваґер В. уже померли. Вони були старі, не хорували, лиш так померли в 1944 р. Взагалі з тих річників, що наші вуйко, всьо повмирало. К. сама господарить, має троє дітей, Б. ходить до школи. Я вийшла замуж 1944, мій муж працює в фабриці, С. ходить до роботи до фабрики і так помагаємо одні одним. Пишіть до нас частіше. Твоя мама вже померла, багато змін, в другім листі напишемо більше.

Другий лист, писаний до тої самої родини з Франції, містить такі вісти:

Тут багато людей з дальших околиць, а навіть з Підгородя в Рогатинщині, а близьких нема. Я пошукую родини в европейських ґазетах. Знаю від хлопців, що вони були на фронті разом з хлопцями з Любші. Тут багато волиняків, полтавців, з Харкова, з Яворова, з сокальського повіту, отже в такій суматосі не можна відшукати своїх. Кожен втікав, як міг. Ми українці держалися добре, нас не застрашив московський кулемет ні німецька танка, а проти двох велитнів не можна було втриматися. Нам москаль не був страшний, коли в нас була зброя в руках, коли ми мали гармати, танки, тяжкі скоростріли. Те, що я бачив, не можна описати, як то червоні мордували наш народ. Та прийде день розплати, коли то наші гармати знов заграють на наших степах.

В нас в Галичині все спалене. Рогатин розбитий і ми всі опинились на скитальщині. Як ми живемо, то знаєте з ґазети „Свобода", як її читає. Дивно мені, що Йосафат не читає часопису, а Ви йому вислали мою адресу. Ми знаємо, що ви в Америці добре живете, а ми пережили таке, чого Ви в Америці не бачили. Прошу скоро відписати, то я Вам опишу большевицькі тортури які я бачив на власні очі. Ще й сьогодні втікають скитальці з большевицького раю...

ФЕДОР КРУШИНСЬКИЙ

Я БАЧИВ НІМЕЧЧИНУ!

(Байки та дійсність про гітлерівщину)

30)

— Нам потрібна Україна, а не українці... — кажуть вони відверто.

В Україні влада чисто кольоніяльного покрою й методів. Коли військо посувається далі, на його місце приходить партійна гітлерівщина, вона ще гірша як військова влада. Україна поділена на районові, обласні й ґенеральні комісаріяти, на большевицький зразок, які підлягають державному німецькому комісарові Кохові, що сидить у Рівному та більше-б надавався на ката, як на урядового представника. Кох та інші комісари живуть на зразок турецьких башів — мають гареми, будують палаци, грабують, катують і визискують населення. Майже скрізь по Україні німці лишили большевицькі порядки, подекуди навіть большевицьких комісарів, яких не усувають, щоб тільки не допустити українців до влади в краю. Серед комісарів трапляються навіть жиди, хоч би й на Полтавщині.

Підчас відступу большевики понищили все, що вдалося, до складів з харчовими запасами включно, а коли населення хотіло з тих складів дещо врятувати, то большевики стріляли в нього. Німці-ж донищують і грабують решту. Українці з жахом дивляться на це все, а німці їх потішають:

— Нічого, ми все це краще відбудуємо, як було...

Ті відважні з деяких українців, які кинулися в Україну після її звільнення, горіючи бажанням працювати для свого народу та допомогти йому відбудувати державу й понищене життя, майже всі порозбігалися, або загинули: декого німці розстріляли, а многих посадили в тюрми. Навіть тих з галичан, які вже проживали в Україні довгий час, навіть і тих німці повисилали, або посадили в тюрми й концентраки. В Україні й поза нею заборонено носити тризуба й співати „Ще не вмерла Україна", національне життя здушено.

Всі большевицькі закони німці залишили в силі як дуже для них корисні й сприятливі, зокрема щодо „колгоспів" і „радгоспів" та приватної власности. Автохтонне населення позбавлене всіх людських і національних прав. З власної землі, з виробу, взагалі зі своєї праці українець не має права користати, на це мають право тільки німці. Українець не має права ні заснувати акційну, чи торговельну спілку, ні закласти фабрики, чи гуртівню, ні відкрити аптеку, або крамницю, це право мають тільки німці, з німецьким капіталом, для німецької держави. Словом, нема ніякісінької різниці в порівнанні з большевицькою господарською системою визиску України. Перемінилась тільки назва гнобителя й глитая.

Всі школи українські знищено, або замкнено, зокрема вищі й середні. На нижчі й кілька дозволених фахових шкіл нема ні будинків, ні підручників, ні вчителів, все це німці дозволятимуть по мірі того, як українці заслужать, працюючи на німців. Україна матиме лишень кілька фахових шкіл для підготовки підручних робітників у хліборобстві, ганчарстві, цукроварстві, тощо, які станудь до помочи німецьким майстрам, технікам й інжинірам. Ні вчених, ні лікарів, ні адвокатів, ні артистів, ні взагалі освічених людей „бидло" не потребує, все це дадуть німці. Навіть шпиталів для українців нема, а в німецькі шпиталі українців не впускають під загрозою тюрми та концентраку.

Землі селянам на власність таксамо не дали, написали тільки в своїх фальшивих відозвах, що дадуть, а зате встановили сильні „континґенти", тобто примусову здачу того, що українець збирав на полі, чи на городі, чи з хову домової птиці. Худобу конфіскують і забирають на мясо, а відступаючи гонять усю скотину перед себе, а що не гине по дорозі, те висилають у Німеччину. Харчового пайка не тільки сільському, але й міському населенню не признали, з виїмком для тих, які безпосередньо на німців працюють.

ув-дьцу наютьзмлпоипопоп

Зокрема заборонено й гостро контролюється поворот еміґрації в Україну. Проти еміґрації німці повели чисто на большевицький зразок шалену й підступну пропаґанду, чисто провокаційного характеру, опльовуючи її на сторінках української й німецької преси в Україні. Вони озброюють нарід проти його інтеліґенції, проти найкращих борців за волю й незалежність України, щоб посіяти в лоні нації розкол і роздор, ослабити її політично. Колиж поодиноким еміґрантам і пощастить пробитися в Україну, як це оповідав полковник Д., то німці вважають їх там таксамо за бездержавних, як і закордоном, тобто, окупант оголосив українців безбатченками на їхній власній землі!

Отаке творилося в Україні.

(Дальше буде).

ЩО ПИШУТЬ?

ЯК ЕНКАВУДИСТИ МОРДУВАЛИ У ЛЬВОВІ?

Лист з Парижу, писаний 16. березня 1946. до родини в Шікагу. Після вступу, пишеться таке.

Цим листом хочу започаткувати цілий ряд листів, в яких буду старатися описати Вам коротко все, що ми пережили за цієї війни, починаючи від того часу, коли я одружився в 1940 р. (Це було під большевиками по розпаді Польщі):

Жінка працювала секретаркою в Обласній Легкій Промисловости, а я був завідуючим фабрикою оцту. Матеріяльно поводилося нам не зле, тільки непевність завтрішнього дня впливала на нас пригноблюючо. Большевики нічу-ніч вивозили людей на Сибір і в інші сторони Росії. Початково вивозили туди родини бувших польських офіцирів, поліцистів, адміністраційних урядовців, суддів, промисловців, купців, поміщиків. Опісля родини таких українців, які мали когось із родини заграницею, або коли хтось із родини був арештований НКВД. Дальше визначніших кооператорів, свідомих селян, інтелігенцію, священиків. В дуже короткому часі прибрало це характер масового вивоження людей з Галичини, а на їх місце наїздити почали москалі й інші раси, одним словом „певний елемент".

Серед таких відносин важко було працювати, ми знали напевно, що і нас таке саме жде, лише не знали коли. Війна між німцями й Росією вибухла зовсім неподівано, тому просто не можете собі уявити, яке було наше здивування, коли 21. червня 1941 в неділю в 3. год. рано збудила нас сильна канонада протизенітної артилерії на німецькі розвідчі літаки. Ми сподівалися, що наше загальне положення зміниться. Евакуація цивільного населення розпочалася негайно серед великого балаґану, так, що тоді прямо описати те, що ділося тоді на стаціях. До цього треба додати, що німці часто почали налітати на головну стацію у Львові і там було багато вбитих і ранених серед цивільного населення, переважно жінок і дітей.

Моя жінка вчасі бомбардування військових касарень була в праці недалеко касарні. Працівники установи і вояки із сусідства збилися всі у малій пивниці цього будинку, так, що почали всі дуситися тимбільше, що тинк обсипався із стін і не було чим дихати. Зойки ранених і вмираючих погіршували настрій людей в пивниці. Після відкликання алярму жінка вернулася до хати і я більше не пустив її до праці. Але німецькі відділи були вже під Львовом і ми з години на годину сподівалися зміни. Жінка перенеслася до сусідів, боячися контролі за дезерцію з роботи, а я боявся кари, бо не зголосився до війська. Як кого за таке спіймали, то змісця стріляли. Дня 27. червня раненько прийшли перші німецькі відділи до Львова. По місті рознеслася чутка про вимордування большевиками всіх політичних вязнів у тюрмах Львова. Тому, що мій тіточний брат І. К. (15-літній хлопець) і чоловік моєї тіточної сестри П. К. були увязнені большевиками, я занепокоєний тим пішов по вязницях шукати за ними і розпитати тих, які якимсь чудом спасли своє життя.

Вид, який представився моїм очам, коли я переступив поріг вязниці при вулиці Лонцкого, був макабричний — який переходить всяке людське поняття — це був один жах. Келії цеї вязниці від долівки до стелі були тут заложені трупами, а кров із них стікала потоком по підлозі. Крім цього страшенний сморід розкладаючихся тіл (це було літо) робив неможливим розшуки за погибшими.

Багато вязнів були помордовані в страшний спосіб. **Так напр. я бачив того товариша Юрка Шухевича: він мав 17 великих цьвяхів вбитих у голову і виколені очі. Були такі, що мали повідрізувані уха, ніс, виколені очі; були із поломаними ногами, щоками, а відтак розстріляні. Але найстрашніше було це, що я бачив у наступній вязниці при вулиці Кадецькій, а саме: дитину розіпняту на стіні на хрест, а її родичів повбиваних. Там бачив я теж священика з розрізаним животом і вложеним туди новородком — мати цеї дитини лежала побіч. В інших вязницях люди були позамуровувані у стінах живцем з попаленими руками, ногами й т. д.**

Таке було не лише по львівських вязницях, але й по цілій Галичині й Україні. Тут хочу згадати, що в Стрию замордували нареченого Галі Д. — Данка Яцкевича, абсольвента Академії Штук Красних з Кракова, а в Бориславі мою стриєчну сестру 18-літну Ірину. У тих вбивствах наших вязнів брали участь наші расові співжителі і їм німці заплатили по свому. Одна дівчина, яка служила, під присягою зізнала, що син її господарів приходив щораня домів в убраню пересякненім кровію. Пізнавали теж і дівчат, що нарізували хрести на грудях ножем, а проф. З. видобув з поліційних рекордів донос ,на основі якого арештували його доньку, а донос зробили 4 студенти — її товариші з університету.

Дальший опис буде в наступних листах...

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

Збірка на концерті Тараса Шевченка в Джерзі Сити $25.70; Микола і Анна Романишин, Ґоргем, Н. Дакота, $25; Чорноморська Січ в Джерзі Сити (передав Іван Гузар) $50; Місцевий Комітет в Рачестер, Н. Й., $100; Тов. Помочі Українській Справі, Дітройт, Міш., місячна вкладка, $10; К. Шевчук, Рачестер, Н. Й., річна вкладка $5.

Читайте українські книжки і ґазети, бо часте читання веде до просвіти. А просвіта — це сила.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

РАЧЕСТЕР, Н. Й.

Концерт у честь Т. Шевченка.

Заходом Українського Допомогового Комітету відбувся в нас концерт у честь Т. Шевченка, в неділю, 17-го березня б. р.

Присутних було около двіста осіб, які свідомі того, чим був і є для українського народу невмирущий співець-будитель і за правду замучений Шевченко.

Вступне слово виголосив Р. Пристай.

Церковний хор під управою диригента, Мирона Сокільського відспівав на переміну за порядком програми такі композиції: „Заповіт", „Вогні горять"; „Думи мої" й „Учітеся, брати мої".

Як на малу скількість співаків хор співав досить добре. Але колиб його доповнити додатними голосами, особливо сопранами і альтами, то пісні виходилиб більше гармонійно і гладше та не булоб замітних прогалин і високих позицій. Тому рачестерці, які можуть і вміють співати, повинні конечно доповнити хор та поставити його між першими в Америці.

Панна Ольга Сверида віддеклямувала зворушаючо поему „Роковини смерти Т. Шевченка", чистою, українською мовою і акцентом, яких нашим, молодим декляматорам часом бракує. Чиста вимова тут родженої молодіжи робить на слухачів дуже миле враження і родичам приємність.

Шкільні діти, цілоденної школи, в числі 39, під проводом Сестер-учительок відспівали кілька пісень, а одну із рухами. Також виступали старші діти, „молодечого товариства Діти Марії". Перші і другі вивязалися дуже добре, завдяки праці своїх учительок. Хоч школа недавно заснована, але поступом уже можна похвалитися.

Панна Марія Климців відспівала „Ой під гаєм зелененьким" і „Плавай, плавай". Присутні викликали її вдруге, а це також запрошення на будучі виступи. Голос її чистий, мягкий і до певної міри вироблений. — На піяні акомпаніювала пані М. Пухер.

Головний бесідник д-р Льонгин Цегельський виголосив промову, в якій зясував значіння поета для українського народу, як нації. При цім зацитував багато уривків із творів поета й до кождого цитату дав в пояснення.

Здається, що д-р Цегельський уміє Кобзаря на память, а це у нас — треба признатися — є рідкість. Подібної промови рачестерська громада вже давно не була. Дальше навів бесідник, що без Шевченка наш нарід відай не був би нині нацією, не підняв би того великого зриву до незалежности у сімнацятих і вісімнацятих роках. На творах поета виховалися нові борці і герої. Він дав нашому народови гострішу зброю чим дали великі мужі своїм, західним народам, як Шекспір, Данте, Ґете, Міцкевич. Ані один з цих народів не витерпів стільки переслідувань, терпінь і винищувань, як наш нарід. Належить також згадати, що бесідник усюди послугується своїми, рідними словами, замісць чужими, як це у нас тепер часом буває. Усі розуміють кожде речення, кожну думку, бо вони висказані у нашій рідній, щоденній (як хліб насущний) мові, яку кожний з нас виссав із грудей своеї матери, під рідною, солом'яною стріхою.

По промові знана рачестерській громаді солістка, пані Катерина Гнатків відспівала „Ой, гляну я, подивлюся", Колискову пісню із збірки Андрейка і гопак, музики Мусорґського. Сопран у неї сильний і вироблений і публика її радо витає та оплескує. Пані Гнатків ніколи не відмовляється послужити громаді та додати концертам більшої ефективности.

Пані Ева Ґерула віддеклямувала поему „Розрита могила" з питомим чуттям української жінки.

На закінчення предс Допомогового Комітету, К. Шевчук сказав кінцеве слово, по чім хор разом із присутними відспівали „Ще не вмерла Україна". Належить надмінити, що учасники концерту заховувалися взірцево, заховуючи і загальну увагу, тому програма вийшла вдоволяючо і без перешкод.

З віча на поміч скитальцям.

Наступного вечера, в понеділок 18-го березня відбулося віче усправі скитальців.

Предсідник К. Шевчук отворив віче короткою промовою і покликав до слова місцевого бесідника, Романа Гладуна. Як один з основників Допомогового Комітету зясував присутним тяжкі початки орґанізації та навів кілька примірів, чому така орґанізація мусіла повстати. „Перш усього — говорив бесідник — непокликані люди використовували громаду для своїх цілей і скликали людей на віче та висилали резолюції, які на ніщо не придалися, бо поляки і без того уже були переможені. Тепер, коли вже не мають таких можливостей робити собі рекляму при помочі нашої громади, то закидують нам, що ми опікуємося лише тими людьми, що на скитальщині, хотяй добре знають, що москвини не допускають посилок впрост в Україну, лише там, де їм захочеться. Одним словом нема можливости помогти Україні, бо нема ніяких звязків з нею, а покищо ми цілим серцем бажаємо, щоб нам отворили дорогу у наші рідні землі та щоб ми могли дати якнайбільшу поміч нашому народови.

Нині позволю собі ствердити, що Комітет за такий короткий час зробив багато та вивязався добре із своїх завдань. Тому прошу піддержати цей Комітет".

Головним бесідником був д-р. Л. Цегельський, який між іншим зазначив, що двох воротів ми вже позбулися, а це Польщі, яку змолов німець, а німця змолов український нарід і совети.

Лишився ще один ворог москвин, що душить Україну, а перед світом бреше, що українці мають свою державу, президента, міністрів, але одно промовчує, а це, що цей уряд назначений Москвою і заступає московські, а не українські інтереси. Правдивий український уряд і державу на чолі якої стояв проф. М. Грушевський, а відтак Петлюра, москвини знищили. А за волю тої держави боролася чверть міліонова армія, зложена з добровольців: селян, робітників, студентів, професорів, урядовців. Ця армія, у нерівній боротьбі вигинула, а лише частина лишилася при життю. На жаль наш нарід не був свідомий наскільки, щоб усіми силами підперти свою державу, але на осліп вірив російським большевикам, що обіцяли всякі благодати, які лише могли зродитися в їхній уяві. Взявши Україну в свої пазуір большевики не додержали обіцянок, а навпаки взялися приборкувати наш нарід: палили села, розстрілювали, морили голодом, висилали в Сибір на загибіль. — Ті страхіття не переконали ще деяких наших, засліплених партійників; вони далі плазують і пруть у Москву, так як пристало московському сміттю та, ще і других за собою тягнуть. Їм байдуже, що Україна за большевицького панування зійшла на жебрака.

Тому нашим обовязком є подбати, щоб ми були зорґанізовані по цілім світі і сотворили один Союз для боротьби з тою потворою. Треба конечно постаратися, щоби якнайбільше делеґатів взяло участь у надходячім Конґресі, щоби було з ким радитися й показати свою, зорґанізовану силу. Треба видати брошури та книжку з мапами, де зясувалобся, яку ролю грає Україна у міжнародному життю, і що балянс европейських потуг важиться через шлях України".

По промові заряджено збірку на поміч скитальцям. Жертви зложили:

Орґанізація Золотого Хреста $50; по $5: о. В. Турула; о. П. Леськів, К. Шевчук, Михайлина Пічак, Текля Януш, В. Пригода; по $2: І. Сулима, Р. Гладун, П. Лиско, М. Луцишин, Р. Пристай; по $1.50: В. Колданський, М. Рудий, по $1: М. Лапяк, Параскевія Ресоловська, Н. Білей, А. Пастущин, А. Мельник, М. Лотоцький, М. Плюта, Д. Рибак, Г. Ткачук, П. Пасняк, С. Сверида, А. Задорецький, Ева Ґерула, В. Гранковський, К. Крук, Ю. Лилак, К. Воробець, І. Сидор, І. Гнатків, К. Олексин, Маланія Теребушка, Анна Стрілець, Н. Сьома, А. Іванів, Палаг. Кубарич, В. Стахів, Анна Червоняк, Р. Шевчук, М. Воляк, М. Сокільський, Т. Чучмій, П. Френчук, А. Бабій, І. Шеремета, І. Пастущин. Дрібними $4.90.

Разом звіча було $132.90, а з концерту Т. Шевченка з добровільних даток $54.40. Разом доходу з концерту і віча було $187.30. Розходу було $56.30. Остало чистого доходу $131.00.

Конст. Шевчук, предс.;
Р. Пристай, секр.

ПРЕЗИДЕНТ ТРУМАН ПРИ „ВАЖКІЙ" РОБОТІ.—Отсе бачимо, як президент Труман підписує правою рукою бейзболову пилку, а лівою кине її, чим розпічне бейзболові змагання, що, як знаємо, вже сталось.

Що писала "Свобода" тому 40 років?

19. квітня 1906.

„НА ВІЧА!"

В старім краю, в нашій нещасній вітчині, діються такі страшні річи, що годі нам бути байдужними. Там наші браття будяться до життя, домагаються своїх прав, ломлять кайдани і радіб скинути ярмо неволі, а наші кати нищуть їх безпощадно, катують і переслідують, мучать по тюрмах і проливають невинну кров. Тож годі нам бути байдужними супроти цього! Нам треба сходитися на віча, обговорювати ті справи, протестувати, порадитись, як помогти наших братям... Віча відбуваються: дня 8. квітня в салі Голода, 38 Ґрін Ст., Джерзі Сити, Н. Дж.; дня 29. квітня в Ню Йорку в Гармонія Гол під ч. 46 евеню „А". — За Комітет 5-ох: Іван Кецко, секретар.

НАЙБІЛЬШІ БАГАТІЇ В ГАЛИЧИНІ.

На підставі найновішої статистики в Галичині є 21 приватних власників землі, що мають понад 10,000 гектарів, то значить понад 16,000 морґів землі. Імена їх і маєтки (в тисячах гектарів) такі: Ян Лібіґ і Спілка 66 тисяч гектарів, ординат Роман Потоцкі 50 тисяч, архикнязь Кароль Стефан 44, Вільгельм Шмід 33, барон Попер 33, Яків і Марія Потоцкі 25, Станіслав Бадені 22, Кароль Лянскороньскі 20, Вільгельм Адам і Фридрих Шмід 20, Андрій Потоцкі 19, Олівер і Марія Ресенюр 16, ординат Ст. Сюмюньскі-Левіцкі 14, Евстахій Санґушко 13, Гієронім Любомірскі 13, Кал. Поніньскі 13, ординат Тадей Фзедушицкі 12, Марія Ценьска 12, Володислав Сапеґа 11, ординат Адам Чарториcкі 11, Казимир Бадені 11, Володислав Баворовскі 10,000 гектарів, тобто 16,000 морґів.

26. квітня 1906.

IX. ГОЛОВНА КОНВЕНЦІЯ У. Н. СОЮЗУ.

Отсим подаємо до відома всім відділам У. Н. Союзу, що IX. Головна Конвенція У. Н. Союзу відбудеться 25. червня і в наступних днях у місті Скрентон, Па. Кожний відділ, який має 30 членів записаних на ціле посмертне і не має довгу, має право вислати одного делеґата. Відділи, що мають право до більше делеґатів, висилають їх на власний кошт. Відділ, що має понад 50 до 150 членів має 2 голоси, понад 150 членів має 3 голоси. — Від Виділу Головного Уряду У. Н. Союзу: К. Кирчів, предс.; С. Ядловський, секретар; А. Шаршонь, касієр.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

Усі жертви, надсилані ласкаво на пресовий фонд „Свободи", потверджуємо з подякою проголошенням у тій рубриці.

Катерина Джорджя, Ню Йорк, Н. Й.	$5.00
Володимир Вітенко, Ню Гейвен, Конн.	5.00
А. Кемпа, Ровей, Н. Дж.	5.00

Адміністрація „Свободи".

ІВАН БАГРЯНИЙ.

Чому я не хочу вертатись до СССР?

Багато живих свідків можуть сказати всім, де лежать їхні кості, таких як Грицай, Бадан, Крушельницький, тощо.

І коли канадійські та американські українці-комуністи виступають сьогодні проти нас, утікачів від большевизму, домагаючись повернути нас назад, то вони виконують каїнову ролю.

Хай вони поїдуть лише самі до того сталінського „раю" та побудуть там пару років. А тоді вже, якщо вцілють, хай забірають слово.

Крім високої інтелігенції з іменами в ці два роки було виморduвано безліч інтелігенції безіменної.

І все те за те, що вони були українці й десь бодай словом й будьколи (навіть 20 років тому) заявили про свою нелюбов до московського окупаційного режиму. За це їх усіх названо „ворогами народу" і вимордувано в такий спосіб, що й Гітлер міг би позаздрити й навчитись. Страхіття Дахав і Бухенвальду не перевищають страхіть безлічі енкавудистських катівень та концентраків в ті роки.

Внаслідок всіх тих знущань над українським народом загинуло, навіть за советською статистикою, про яку було згадувано вже, між 1927-1939 роками понад 10 міліонів населення.

Але советська статистика не заслуговує на довіря. Перепис в кінці 30 років починається двічі. Раз в 1937 році після закінчення перепису все було зліквідовано й запроєктовано перепис наново, віддаливши його на довший час, бо наслідки першого перепису були жахливі.

Відклавши перепис, вжито було негайних заходів, щоб сяк-так виправити трагічний стан з кількістю населення в окремих республиках, а особливо в Україні. Негайно було проголошено закон про заборону абортів, про нагороду за многородність, того, щоб збільшити приріст.

А тоді приступлено до перепису в 1939 році. Причім переписувано навіть по камерах смертників, затримавши виконання смертних вироків до закінчення перепису. І всеж на Україні не вистарчило кілька міліонів проти 1927 року, й то за даними цього, перепрошую, „перепису".

Ось чому я не хочу вертатись під большевизм й ніколи не дамся живим, щоб мене сталінські сатрапи везли на „советську родіну".

VII.

Тую „родіну" я пройшов від Києва до Чукатки, до Берінгової протоки й назад. Пройшов під опікою опричників з ҐПУ-НКВД, переходячи поступово через всі митарства, поки не втік сюди, в Европу. Це тривало вісім років: цебто половина мойого свідомого життя проведена в тюрмах і концлягерах большевії. Ціла молодість похоронена там. А решта життя прожита в загальному концентраку, імя якому СССР, де така категорія людей (а саме категорія політично неблагонадійних) позбавлена права голосу й приречена на вічний стан моральної депресії, не кажучи вже, що вона часто позбавлена праці й життьових засобів й вічно загрожена новими арештами та увязненнями.

Не дарма там виховався тип людини, такий поширений там — людини заляканої, підозрілої, мовчазної і фатально настроєної. Европеєць або американець, почувши, що автор пробув 8 років по тюрмах в країні „соціялізму", подумає, що він є принаймні убивцем-рецидивістом або ґвалтівником малолітних дітей, або бандитом з великої дороги, коли заслужив такої кари.

Ні, автор є лише українським мистцем з вищою освітою й ніколи не різав навіть курчати. Але ціле нещастя в тім, що він в тій Україні „сталінського соціялізу" й найширшої в світі „демократії" насмілився сказати слово протесту й те замасковане в езопівську форму. За це він провів молодість по тюрмах й на каторзі й заздрив навіть бандитам, бо вони мали легший режім й мали пільги, а мистці не мали пільг, як „політичні злочинці", тому що вони були патріотами свойого народу й своєї Вітчини.

Отже парадокс:

VIII.

Я не хочу вертатись до своєї Вітчини саме тому, що я люблю свою Вітчину. А любов до Вітчини, до свойого народу, цебто національний патріотизм в СССР є найтяжчим злочином. Так було цілих 25 років, так є тепер. Злочин цей зветься на большевицькій мові — на мові червоного московського фашизму — „місцевим націоналізмом".

Чому це вважається за найтяжчий злочин? СССР, як відомо, є федерацією рівноправних республік. Рівноправних народів, що по „сталінській конституції" мають право на національну свободу аж до відокремлення від СССР. А значить, кожний представник від кожної нації нібито має право на свій патріотизм і на любов до свойого народу.

Одначе то лише в теорії.

А насправді, колиб якась республіка захотіла вийти з федерації, вона булаб задавлена вогнем і залізом своїм „рівноправним" союзником большевицькою Росією. І була ввесь час наставлена і утримувана терором у тім вільнім союзі. Большевизмові залежить на створенні єдиної тоталітарної червоної імперії з єдиною адміністрацією, єдиною мовою, єдиною культурою, єдиною ідеольоґією й політикою.

Тому найменше прояв власної волі будької з „рівноправних" націй в СССР (окрім Росії) здушується страшним моральним і фізичним терором.

Тим терором російський червоний фашизм (большевизм) намагається перетворити 100 національностей в т. зв. „єдиний советський народ", цебто фактично в російський народ.

Ось тому патріотизм „місцевий", цебто патріотизм кожного з представників отих 100 національностей — прагнення до національної свободи й незалежності вважається за найтяжчий злочин й так тяжко карається.

Цебто любов до свойого народу й до Вітчини (не до тюрми народів — СССР, а скажім, до Грузії, до України, до Білорусі і т. д.) вважається за найтяжче зло. Ось чому українцям навіть поза межами СССР не дають спокою й намагаються силою й провокаціями затягти їх назад і знешкодити.

А щоб світ не обурювався, а навпаки, помагав большевизмові в його роботі, большевизм намагається довести всім, що українці є „воєнними злочинцями", ворогами большевизму.

Так, українці є ворогами большевизму, але не є воєнними злочинцями. Бо вони боролися однаково проти Гітлера й проти Сталіна.

Вони боролися проти обох ще до цієї війни, таксамо боролися проти обох в цій війні.

Багато з нас після тюрем і концентраків у Сталіна пройшли через концентраки Гестапо — через Дахав, Белз, Бухенвалд, Авшвітц, тощо. А ще більше повішено і закатовано Гітлером — сталіновим союзником з 1939 року. Большевизм це знає. Але він нас намагається оганьбити в найпідлішиий спосіб, щоб ніхто в світі не співчував і не захищав нас.

Чому?

Тому, що ми являємо для нього небезпеку — ми є носіями тієї правди, про яку не знає світ, але мусить знати — цього боїться большевизм.

(Кінець).

Шукають своїх рідних

УВАГА: Пишучи до Укр. Допом. Комітету, просимо з початку листа подати, в якій групі і під яким числом є дана особа.

• • •

ГРУПА: ЛИСТИ

654. До Бінас Петра (вуйко), від Лембіцький Василя з с. Стільсько (Жидачів).

655. До Пжекун Олекси, Ковбасник Миколи, від Ковбасник Богдана з с. Волощина (Підгайці).

656. До Лопатинський Володимира з с. Єзиряни (Чортків), від д-р Лопатинський Зенона.

657. До Гайдамащук Василя з Ознядова (Радехів)ш від Каплун Володимира з с. Кривого.

659. До Нагорнік Анни (Стечак) з с. Черче (Рогатин), від Стечак Івана.

660. До Іванило Теодора, Ґелета Івана з с. Черче (Рогатин), від Коль Петра.

661. До Куций Романа, Коритка Василя з с. Черче (Рогатин), від Стечак Івана.

662. До Дронь-Корда Розалії з с. Янча і Головчак-Крайківська Антоніни, від Дронь-Крайківська Розалії.

663. До Баран Івана, від Баран Петра з с. Путятинець (Рогатин).

До Вівчар Франка, від Вівчар-Поладинець Марії з Тернопільщини.

До Оречко Андрія і Савицький Мечислава, від інж. Кононеко Евгена з Київщини.

До Зінченко Василя, від інж. Дмитренко Михайла з Славянська.

До Концевич Омеляна, Анети, від Капралів Петра.

664. До Городецький Михайла, Ілька і Параски з с. Межигірці (Галич), від Мандзюк Михайла з с. Делієва (Галич).

665. До Макогон Льва, від проф. Лепецький.

666. До д-р Сушко Олександра і Олени та Бандера Олександри (сестра) від Гриньковська Марії.

667. До Потягач Михайла з с. Дриців (Бережани), від Горинь Петра.

668. До Борис Анастазії, від сина.

669. До Ящук Івана і Луця (стрийки), від Ящук Михайла.

670. До Леха Андрія з с. Мокротина (Жовква), від Закутицька-Левус Марії.

671. До Федан Івана, від інж. Когут Івана і д-р Тучак Василя.

672. До Шеремета Антона, від о. Кучма Антона.

673. До Тритяк Володимира (з Судової Вишні) та Антоніни зам. Степгричук, від сестер Завільська Емілії і Ольги (зам. Бак).

674. До Гофман з Лесінських Михалини, Федина з Дичкевичів Марії, Анквіч-Галей з Лесінських Анна, від Савчак Юліяна з Глинян.

675. До Петрівський Семена, від Петришівський Василя.

676. До Клиш Івана, Петра, Стефана, Теодора, Шлахтич Івана, Василя і Катерини (Ягодзінська), всі з с. Улюч (Сянік), від Клиш Мирона.

677. До Левицький Павла і Софії, від Микицей Амалії (сестра).

678. До Мельник Якова, від Голик Павла (швагер).

679. До Бутинський Олекси з с. Підкаміня (Броди) від Гарасимів Михайла.

681. До свояків і знайомих з Коломийщини, від Недільський Мар'яна.

682. До Шиян з с. Чуква (Самбір), від Шиян Олени (жінки сина Василя).

683. До Марків Якова, Миколая і Варвари, від Гаврилишин Андрія (син Марії) зі Скалата.

684. До Яцун Дмитра і Михайла з с. Камінка Лісна (Рава Руська) від Яцун Івана (вуйко).

685. До Ясінський Павла з Дунаєва (Перемишляни), від Москвяк Володимира.

686. До Лібінський Григорія, від Мирошниченко Івана (швагер).

687. До Ракочий Петра зі Львова, від Николин Люби.

688. До Садовська-Крохмальна Марії від Садовська Стефанії з с. Молодькова.

689. До Филоненко Теклі Демяніони в Урaґваю від Сорочинський Георга.

690. До Сущик Анни, Гулевич Івана, Пронюк Семена, Дорощукій з с. Матіївці (Ковель), від Сущик Никона.

691. До Дерих Софії від Топорницький Василя.

692. До Владика Марії з дому Баран з с. Буків (Самбір) від Попович Марії (Горак).

693. До Гашилик Катерини від Юрнишин Теодора.

694. До д-ра Мельник Иосифа і Михайла з с. Блюдники (Галич) від Мельник Ярослава.

695. До Грицуляк Мирослава (Філядельфія), від Зубаль Мирослава.

696. До Береза Володимира, Богдана і Будник Андрія і Евгенії (Сич), від Сич Володимира.

697. До Лоїв Якова з с. Чагрів (Рогатин) від Лоїв Луки.

698. До Кривенька Параски Антоновна з с. Павловка, від дочки Кривенька-Любченко Ольги.

700. До Івах Онуфрія і Анастазії з с. Стаківці (Ходорів) від Івах Василя.

701. До Базилевич Олександра від племінниці Писаревська Марії.

702. До Оводов Николая з Винниці, від Дігевська (Бах) Татіяни.

703. До Дорошенко-Кочубей Олександри Якимівни з Лохвиччини, Морозовська-Писаревська з Полтави, Базилевич Леоніда, від Жигадло-Дорошенко Раїс.

Ж 705. До Руденко Тихона від Руденко Олекси.

706. До Добродій Федора з с. Березляни, від Добродій Романа.

707. До Вербенець Андрія з Ярослава від Щебльовський Володимира.

708. До Галаган Семена від Галаган Степана з с. Попівці.

709. До Голій Михайла, Кухар Марії, Будяк Івана, Потрінник Олекси, Берник Теодора, від Скеура Теодора з с. Лисятичі (Стрий).

710. До стрийка від Гнатів Степана з с. Лопушниці.

711. До Стасик Иосифа з с. Рихтичі, від Годів Гриня.

712. До Бабич Юрія з Золотарева (Закарпатська Україна), від Білинський Омеляна.

По інформації писати до:

United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa., U. S. A.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

І. П. Кендаль, Н. Й. — Дякуємо за лист в справі подій в Гересфельд, у Німеччині. Опис цих подій був поданий в „Свободі" з 18. квітня.

В справі осіб, що їх оголошує на лістах Зл. У. А. Д. Комітет у Філядельфії, писати до цього Комітету про дальші інформації, а не до „Свободи".

Ню Гейвен, Конн. — Лист від скитальця до односельчанина з села Лисигинці, повіт Збараж, що був поміщений у „Свободі" з 19. березня, дуже зацікавив одну громадянку, теж з цього села. Проситься цього односельчанина скомунікуватись у цій справі листом на таку адресу: M. Skaskiw, R. D. № 1. Little Falls, N. Y.

М. С. — Листів оригінальних не затримуємо, а відсилаємо назад тим, що їх нам надсилають, бо люди хочуть певно показувати оригінали іншим людям, щоби знали, що діється по рідних селах під советським режімом. Затримуємо тільки тоді, коли хтось напише, що не треба відсилати. Теж не можемо подавати прізвища того, що надіслав. Це вже залежить від того, що листа отримав, кому він хоче дати його прочитати. Ми тільки передаємо те, що в листі, виминаючи назви осіб і таке, що могло би наразити когось в краю на переслідування збоку советських окупантів.

И. С., Коністон, Онт. — Ваш лист відіслано до Злученого У. А. Д. Комітету в Філядельфії, бо у нього є адреси, а не в „Свободі".

Сейнт Луїс, Мо. — У проголошеній коляді має бути:: Степан Гармич $5; Гері Паркі $2.

В. В., Ню Гейвен, Конн. — Дякуємо за жертву. Важко вгадати, хто ті вісти поширює. Советська пропаганда і польський уряд у Варшаві пишуть про те однаково, називаючи тих людей „бандитами". Та ті, що прибувають з тих земель, говорять щось інше. Кажуть, що це „повстанці", з якими нарід симпатизує.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ОЛИФАНТ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Кирила й Методія, від. 86, відбудуться в неділю, 28. квітня. Просимо всіх членів взяти участь у цих зборах. — За уряд: Г. Костик, предс.; П. Саламаха, секр.-кас.

ТАРЗАН, ч. 1369. Зрадливий господар.

Коли підступний апаша Шарль, сказав Тарзанови, що він і Рена теж пробували виратувати дитину, Тарзан злучив свої зусилля з ними.

Коли Тарзан побачив, що вже не стало харчів для них, він вийшов у лісі забив антельопу.

Але, як Тарзана не було дома, тоді Шарль і Рена склали плян проти нього.

„Ми використаємо цього печерного чоловіка на те, щоб він завів нас до діямантів", змовлялися негодяї — „а опісля ми вже позбудемося його й дитини".

„Псcс-т! Ось він уже надходить" — шепнула Рена.